

REGIONÁLNÍ POLITIKA V KONTEXTU VEŘEJNÉ SPRÁVY A JEJÍ KONKURENCESCHOPNOST

Ing. Petra Chmielová, Ph.D.

REGIONÁLNÍ POLITIKA

- ▶ Část hospodářské politiky, která se týká vybraných ekonomických i mimoekonomických aktivit směřovaných přímo do regionu.
- ▶ **Doposud neexistuje žádná její ucelená a jednotná definice.**
- ▶ *Regionální politika je zde chápána jako politika uplatňující se na národní úrovni, kterou realizuje stát při prosazování svých zájmů a záměrů v prostorové struktuře národní ekonomiky prostřednictvím svých institucí a nástrojů.*
- ▶ V případě České republiky je nadnárodní regionální politika uskutečňována Evropskou unií, která prosazuje své principy a zájmy v politice hospodářské a sociální soudržnosti.

PŘEDPOKLADY REALIZACE REGIONÁLNÍ POLITIKY

- I. Existence meziregionálních rozdílů a regionálních problémů,
- II. politická vůle meziregionální rozdily a problémy řešit,
- III. ekonomické možnosti země řešení problémů a disparit financovat.

DŮVODY REALIZACE REGIONÁLNÍ POLITIKY

- ▶ Existence nežádoucích regionálních rozdílů, které mají vliv na ekonomické bohatství regionů. Ekonomická úroveň významným způsobem určuje sociální podmínky a kvalitu života v regionech a má tak také politický rozsah.
- ▶ Důvody existence regionální politiky tak můžeme členit na **ekonomické, sociální, ekologické a politické.**
- ▶ Ekonomické faktory jsou považovány za nejvýznamnější.
- ▶ Regionální politika představuje vztah mezi veřejnými institucemi a soukromými subjekty.
- ▶ Realizace regionální politiky obvykle vychází z vnímání regionálních problémů, pro které pak regionální politika hledá řešení.

TYPY REGIONÁLNÍ POLITIKY

► Existují dva typy regionální politiky, které rozlišujeme:

1. **tradiční regionální politika** (všeobecně uplatňovaná přibližně do poloviny 70. let 20. století),

- vyznačuje se meziregionální přerozdělováním, orientací na kapitál a suroviny a je charakteristická centralizací organizačních forem,

2. **současná (moderní) regionální politika** (od poloviny 70. let 20. století),

- je typická svým liberalistickým přístupem, vnitřním řešením regionálních problémů, aktivizací regionálních samospráv a podporou vzniku euroregionů a meziregionálních uskupení

Někdy se také označují termíny exogenní a endogenní regionální politiky.

CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY

Hlavní cíle regionální politiky jsou:

1. snižování regionálních rozdílů,
2. podpora ekonomického růstu,
3. zlepšování životních podmínek obyvatel.

► **Dílčími cíli** regionální politiky, které podporují cíle hlavní i samotný význam regionální politiky jsou například:

- podpora podnikatelských aktivit v regionu,
- podpora optimálního rozmístění firem v regionu,
- zlepšení spojení regionu s ostatními oblastmi,
- zlepšením technické infrastruktury,
- hledání procesů posílení rovnoměrného rozdělení příjmů napříč regiony,
- povzbuzení bytové výstavby atd.

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY 2021+

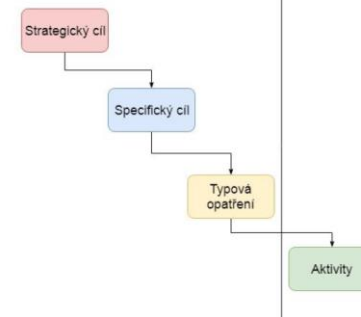
► Základní dokument regionální politiky České republiky zpracovaný Ministerstvem pro místní rozvoj.

► Pravidelná inovace dokumentu ve zhruba sedmiletém cyklu (nyní se jedná o roky 2021-2027).

► Hlavním smyslem SRR je identifikovat, ve kterých tematických oblastech je potřebný či žádoucí územně specifický přístup a definovat, jaké (odlišné) intervence by měly být realizovány v odlišných územních kontextech tak, aby byla podporována konkurenceschopnost, snižovány regionální disparity a nalézána řešení podporující udržitelný rozvoj území.

Logika členění návrhové části SRR

Strategie regionálního rozvoje ČR | Akční plány SRR

Zdroj: Webový portál Ministerstva pro místní rozvoj ČR [online] [vid. 27. února 2022]. Dostupné z <https://mmr.cz/getmedia/56c37a22-202d-4374-a15d-cbd8f9464adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>

AKČNÍ PLÁN SRR 21-22

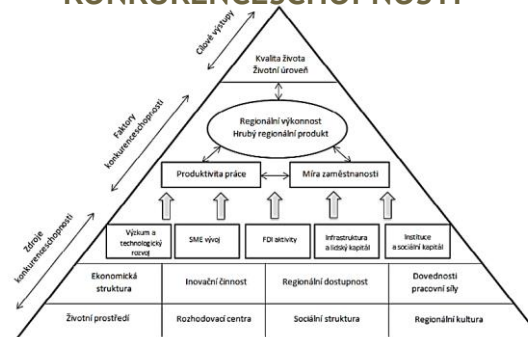
- ▶ Je implementačním dokumentem Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a Koncepce rozvoje venkova.
- ▶ **Hlavní funkci Akčního plánu** je podrobněji nastavit způsob naplňování strategických cílů, specifických cílů a typových opatření SRR 2021+ a Koncepce rozvoje venkova do podoby aktivit, čímž stanoví jasný způsob naplnění, zdůvodňuje potřebnost, určí hlavní odpovědnosti za aktivitu (nositele, realizátory), odhadne jejich finanční náročnost a měřitelnost.
- ▶ Implementace a monitoring Akčního plánu je v gesci MMR, zejména odboru regionální politiky. Projednání dokumentu probíhá na bázi partnerského přístupu.

REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOST

REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOST

- ▶ Pojem konkurenceschopnost se dá chápat na různých úrovních:
 1. na úrovni mikroekonomické (firemní),
 2. na úrovni makroekonomické (ekonomiky jako celku).
- ▶ Přesné definování pojmu regionální konkurenceschopnost zatím není stanoveno.
- ▶ Evropská komise (2004) definuje regionální konkurenceschopnost jako: „*schopnost regionů čelit mezinárodní konkurenci vytvářet relativně vysoké úrovně příjmů a zaměstnanosti*“.
- ▶ Konkurenceschopnost je v současné době jednou z nejsledovanějších charakteristik národních ekonomik a stále více se objevuje při hodnocení jejich prosperity, blahobytu či dosažené životní úrovně.
- ▶ Konkurenceschopnost státu patří k hlavním prioritám hospodářských politik zemí.

PYRAMIDOVÝ MODEL REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

Zdroj: Gardiner, Martin a Tyler (2004, s. 7)

VYMEZENÍ REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

- ▶ Konkurenceschopností regionů rozumíme uplatnění vlastních výrobních disponibilních faktorů při zvyšování ekonomického růstu regionu s ohledem na množství těchto disponibilních faktorů uvnitř daného regionu i s využitím vnějších disponibilních faktorů, přičemž tyto použitelné faktory nejsou ovlivňovány pouze působením standardních tržních mechanismů, ale i realizovanou regionální a strukturální hospodářskou politikou (Nevima, 2009).
- ▶ Každý region má své *konkurenční charakteristiky*, které označujeme jako *prvky*.
- ▶ Tyto prvky jsou buď *zdrojem anebo bariérou* konkurenceschopnosti.
- ▶ *Jádem prvku* může být *vnitřní anebo vnější konkurenční výhoda*.

KONKURENCESCHOPNOST MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

- ▶ Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019-2027 ve zprávě o Moravskoslezském kraji uvádí:

Nejrychlejší posun v měřítku regionální konkurenceschopnosti mezi roky 2010 až 2016 ve srovnání s ostatními českými regiony

Moravskoslezsko jako jediný region soudržnosti v České republice zaznamenal mezi lety 2010 a 2016 výraznější posun v měření indexu regionální konkurenceschopnosti. V evropském srovnání patří Moravskoslezsko z hlediska regionální konkurenceschopnosti k průměrným regionům. Ve srovnání s ostatními regiony soudržnosti v ČR je na srovnatelné úrovni. Index vychází příznivěji pro Střední Čechy a Prahu.

Zdroj: Webový portál Moravskoslezský kraj [online] [vid. 27. února 2022]. Dostupné z https://www.msk.cz/assets/temata/cestovni_ruch/01-strategie-rozvoje-msk-2019-2027-analytika-cast.pdf

FONDY EVROPSKÉ UNIE PRO POLITIKU SOUDRŽNOSTI

- ▶ Evropský fond pro regionální rozvoj
- ▶ Evropský sociální fond
- ▶ Fond soudržnosti
- ▶ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- ▶ Evropský námořní a rybářský fond

Jaké oblasti jsou například financovány z fondů EU?

- ▶ Rozvoj dopravy a dopravní infrastruktury
- ▶ Ochrana životního prostředí
- ▶ Rozvoj měst a obcí, přeshraniční spolupráce
- ▶ Rozvoj cestovního ruchu
- ▶ Rozvoj lidských zdrojů
- ▶ Zlepšování kvality služeb poskytovaných veřejnou správou a samosprávou
- ▶ Podpora podnikání, vědy a výzkumu
- ▶ Program rozvoje venkova

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM (IROP)

- ▶ Jeden z operačních programů, přes které se v ČR rozděluje peníze poskytnuté z evropských fondů, konkrétně z **Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR)**.
- ▶ IROP spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj.
- ▶ **Integrovaný** znamená, že IROP propojuje (integruje) rozvojové priority obcí, měst, regionů i celostátní úrovně. **Regionální** znamená, že program je určen pro zlepšování a zvyšování kvality života obyvatel našich regionů.

CÍLE IROP:

- ▶ zajistit vyvážený rozvoj území,
- ▶ zlepšit veřejné služby a veřejnou správu pro zvýšení konkurenceschopnosti,
- ▶ zajistit udržitelný rozvoj v obcích, městech a regionech.

Cílem jsou konkurenceschopné regiony a díky tomu konkurenceschopná ČR.

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM (IROP)

- ▶ Operační programy se realizují v určitých časových obdobích.
- ▶ Předěšlé období bylo stanoveno mezi roky 2014-2020 a projekty mohou dobíhat až do roku 2023.
- ▶ IROP má na předchozí období z evropských fondů vyčleněnu částku 5,4 miliard EUR. V přepočtu se jedná o přibližně 133 miliard korun. Částka se průběžně upravuje podle vývoje měnového kurzu.
- ▶ V letech 2021-2027 bude IROP pokračovat. Témata a výše finanční podpory se postupně dojednávají na národní úrovni a s Evropskou komisí.

Jaké projekty lze z OP financovat?

Dopravní dostupnost a obslužnost

- ▶ Např. výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy a místních komunikací včetně odstraňování bodových závdavů na nich, výstavba stezek pro bezmotorovou dopravu, infrastruktura pro potřeby veřejné dopravy - dopravní terminály, železniční stanice, zastávky, informační systémy, pořízení vozidel veřejné dopravy, výstavba, rekonstrukce a modernizace infrastruktury veřejných regionálních letišť apod.

Rozvoj území

- ▶ Např. příprava rozvojových území pro podnikání, bydlení a služby, revitalizace centra města a památkových zón, výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas, objektů sociální a vzdělávacích infrastruktury, stavební obnova a dostavba veřejných prostranství, náměstí, architektonických prvků, odstranění nevyužitelných staveb a ekologických zátěží apod.

Regionální rozvoj podnikání

- ▶ Např. rekonstrukce, modernizace a revitalizace stávajících objektů pro podnikání včetně brownfields, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón a lokalit menšího rozsahu, podpora investic zlepšujících materiálně-technické vybavení a podmínky firem, škol a učilišť určených pro zaškolení absolventů a osvojení praktických dovedností apod.

Rozvoj cestovního ruchu

- ▶ Např. výstavba a rekonstrukce turistických cest (pěší stezky, cyklostezky, hippostezy, vodní cesty, přístavy či přístaviště) včetně doprovodné infrastruktury a značení, rekonstrukce, modernizace a rozvoj ubytovacích kapacit rozšíření o návazné služby (sportovní zařízení vč. půjčoven sportovních potřeb, wellness služby, zábavní centra apod.), rekonstrukce kulturní či technické památky nebo kulturní zajímavosti pro využití v cestovním ruchu, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury, modernizace, rozvoj a rekonstrukce lázeňské infrastruktury a navazujících zařízení, marketingové kampaně s nadregionálním dopadem, informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu apod.

EVROPSKÉ FONDY V ČESKU

Jaké příležitosti přinesou pro rozvoj regionů v letech 2021-2027?

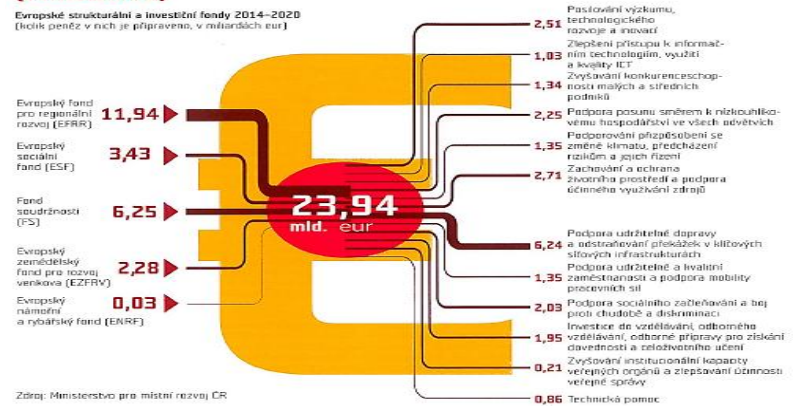
- ▶ V novém dotačním období 2021-2027 si Česko dosáhne rekordní částky převyšující bilion korun.
- ▶ Stát by měl být díky této investici chytřejší a zelenější, alespoň tak znějí dvě z pěti hlavních evropských priorit, ke kterým má dotační politika Evropské unie v následujících letech směřovat.
- ▶ **ZELENÉ AMBICE BUDOU HRÁT PRIM** (EU i další nadnárodní organizace volají po zelené transformaci).
- ▶ **MIMORÁDNÉ PENÍZE PRO ZDRAVOTNICTVÍ** (REACT-EU = reakce na pandemii covidu-19).
- ▶ **MĚKKÉ PROJEKTY NEPŘIJDOU ZKRÁTKA** (příkladem je Slezská diakonie, která využila evropské fondy jak na investice, tak i na podporu vzdělávání a posilování lidských kapacit. Diakonie díky fondům postavila vzdělávací centrum v Českém Těšíně, které poskytuje zázemí pro osoby s handicapem. Nového komunitního centra by se pak měla dočkat i Karviná.)

DOPORUČENÍ PRO ZVÝŠENÍ REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI V OBLASTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

- Růst kvality poskytovaných veřejných služeb,
- orientace na občana jako na klienta,
- efektivně měřitelný výkon veřejné správy,
- zvyšování hospodárnosti a účinnosti VS,
- kreativita v nových produktech a službách,
- zlepšení technologie a procesů (digitalizace VS),
- rozvoj regionálního školství omezením jeho administrativní náročnosti,
- rozvoj chytrého zdravotnictví,
- optimalizace občanské vybavenosti, atd.

Kam budou putovat evropské peníze v letech 2014–2020 [v miliardách eur]

Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 (kolik peněz v nich je připraveno, v miliardách eur)

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Východiska a priority politiky soudržnosti pro období 2021–2030

VIZE

ČR je soudržnou společností 21. století, tedy s ekonomikou konkurenceschopnou jak v evropském, tak globálním kontextu, která zajišťuje vysokou kvalitu života obyvatel, minimalizuje ekonomické a sociální nerovnosti, respektuje přírodní a územní limity a úspěšně se adaptuje na globální změny.

GLOBÁLNÍ CÍL

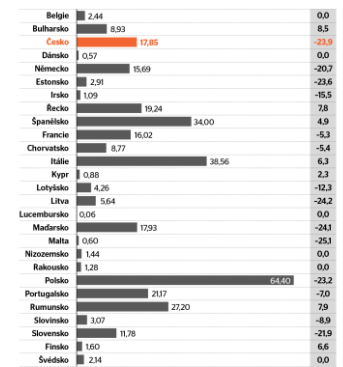
Udržitelný rozvoj ČR a jejích regionů skrze adaptaci společnosti na klíčové evropské a světové změny, opírající se o inovace, výzkum, vývoj a digitalizaci jako hlavní předpoklady rozvoje a vedoucí k minimalizaci strukturálních, sociálních a environmentálních nerovností.

CÍLE POLITIKY

<p>Naplnění Pařížské dohody o transformaci energetiky, obnovitelných zdrojů a boj proti změně klimatu.</p> <p>Zelenější, bezuhlíková Evropa</p>	<p>Inovace, digitalizace, ekonomická transformace i podpora malých a středních podniků.</p> <p>Inteligentnější Evropa</p>	<p>Realizace evropského pilíře sociálních práv a podpora kvalitní zaměstnanosti, vzdělávání, dovednosti, sociálního začleňování a rovného přístupu ke zdravotní péči.</p> <p>Sociálněji Evropa</p>	<p>Efektivní mobilita díky strategickým dopravním a digitálním sítím.</p> <p>Propojenější Evropa</p>	<p>Podpora místně vedených strategií rozvoje a udržitelného rozvoje měst v celé EU.</p> <p>Evropa bližší občanům</p>
--	--	---	---	---

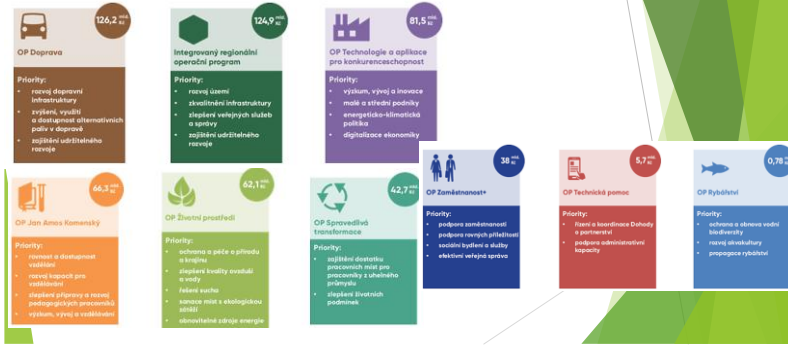
Rozdělení evropských fondů mezi jednotlivé členské země

Návrh 2021–2027 ve stálých ceních 2018 (v mld. eur)

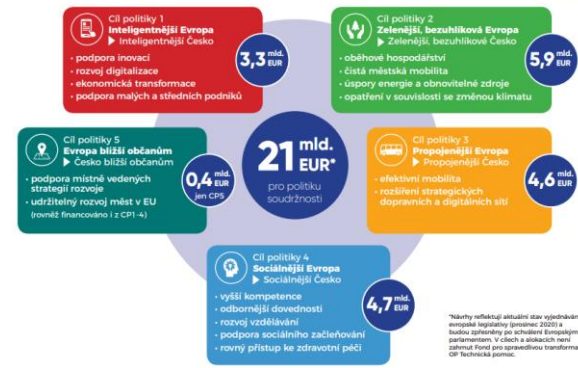

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

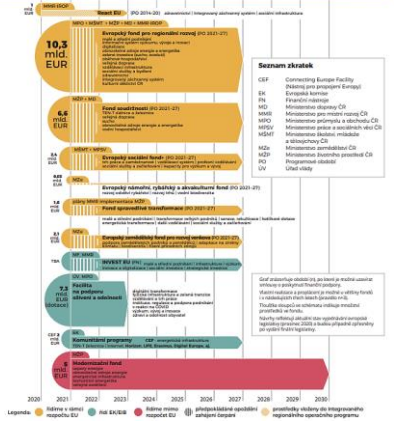
Přehled možností podpory z fondů EU, které budou k dispozici v období 2021-2027

Priority politiky soudržnosti 2021-2027 Pět cílů hlavní investiční politiky EU

Přehled finančních zdrojů EU pro ČR na období 2021-2027

DĚKUJI ZA POZORNOST 😊